

za sleherni ustno pesništvo, tako da si je Parry v resnici zaslužil naziv *Darwin of oral literature*. Tudi Lordova teorija ustnega pesništva, kot jo vsebuje prvi del njegove študije, je v svojem jedru pravilna; problematična je le aplikacija te teorije na Homerjev epos v drugem delu knjige. Poleg tega pa predstavlja njuno delo vzpodbuden primer plodnega sodelovanja med znanstveniki različnih strok in narodnosti — sodelovanja med slavisti in klasičnimi filologi, etnologi in muzikologi, Jugoslovani in Amerikanci. In morda je še več kot sam prispevek k rešitvi homerskega vprašanja vredno to, kar je bilo Parryju in Lordu le sredstvo za doseg cilja: ogromna zbirka srbskohrvatskih junaških pesmi⁸, ki je bila zbrana zares v zadnjem trenutku. Danes, ko prodirata civilizacija in pismenstvo (le-to predstavlja po Lordu »smrt ustnega pesništva«) tudi v najbolj odmaknjene koticke naše države, bi bilo morda že prepozno.

Poročila, ocene, zapiski

PISPEVEK K ZGODOVINI ORGANIZACIJE SLOVENISTIČNEGA INŠTITUTA

Kot prva točka resolucije je bila na zaključku letošnjega občnega zbora Slaviističnega društva v Mariboru postavljena zahteva po slovenističnem inštitutu. Objava naslednjega dokumenta naj priča, kakšna so bila dozdanja prizadevanja. Obravnavan je bil na seji fakultetne uprave ljubljanske univerze 18. maja 1963 in je tam naletel na nerazumevanje in hud odpor. Podpisana se v polni meri zaveda usodne odgovornosti vseh tistih, ki našo znanstveno organizacijo v tako kritičnem času, kot je današnji, ovirajo.

Dokument je mestoma rahlo prestiliziran, ob koncu pa nekoliko skrčen; saj noče vzbujati videza, da podpisana preveč ponuja svojo voljo in moči. Če naj je to kamen spotike, se rada umakne.

Ustanovitev inštituta za
slov. literarno zgodovino

Univerzitetnemu svetu v Ljubljani

Podpisana dr. Marja Boršnik, univ. profesorica in vodja katedre za slovensko literarno zgodovino, in dr. Boris Paternu, univ. docent in predstojnik oddelka za slovanske jezike in književnosti, se v imenu slovenskih znanstvenih ustvarjalcev na področju literarne vede, včlanjenih v Slavističnem društvu, potegujeva za ustanovitev znanstvenega Inštituta za slovensko literarno zgodovino pri ljubljanski univerzi, in to iz naslednjih razlogov:

1. Slovenska literarna zgodovina ni samo ena naših najstarejših znanstvenih panog, ki korenini že v Trubarju, marveč je hkrati tudi ena najosrednejših humanističnih disciplin, ki osvešča naš narod o njegovih živih koreninah, da more ta organsko rasti v prihodnost. Kljub temu pa ta naša izrazito nacionalna veda še do danes nima svojega znanstvenega inštituta, kjer bi moglo strokovno delo organizirano potekati.

2. Rajni prezident SAZU France Kidrič je sprožil prvo zamisel takšne organizacije tako, da je v okviru akademije imenoval nekaj znanstvenih sodelavcev, ki naj bi napravili skupen delovni načrt. Ta načrt smo si po Kidričevi smrti pod vodstvom novega

⁸ Zbirka obsega 13.000 pesemskih tekstov, katerih večji del je posnet na 3500 gramofonskih plošč.

prezidenta Josipa Vidmarja pred najmanj 9 leti postavili, iz raznih dovolj opravičljivih vzrokov pa ga v takšni obliki še do danes nismo mogli v celoti izvesti. Osredotočen je bil v glavnem le na starejše slovstvo v namenom, da pripravi znanstveno kritične izdaje starejših tekstov in korespondence poleg raznih bibliografij in nadaljevanja Slovenskega biografskega leksikona. Dejansko pa je bilo zaradi pomanjkanja dotacij in prostorov na naši akademiji šele lansko leto mogoče udeležiti večji košček tega obsežnega programa z ustanovitvijo posebnega oddelka za Slovenski biografski leksikon, kar pa še zdaleč ne zajema celote, kakršna bi mogla ustrezati potrebam današnjega časa. Zavedajoč se teh potreb, je univ. prof. dr. Anton Ocvirk ob sodelovanju prizadetih pred nekaj leti sestavil nov načrt za »znanstveno-raziskovalno delo do 1965«, ki zajema naše literarne in jezikovne vede v celoti. Ta načrt pa je preobsežen, da bi se dal čez noč realizirati, čeprav je, gledano z daljše perspektive, zelo pomemben in upoštevanja vreden. Danes pa zanj ne manjka le gmótnih sredstev in prostorov, marveč predvsem tudi znanstvenega kadra, ki smo ga dolžni šele načrtno vzgojiti. Ker nočemo posegati v načrte in delo SAZU, v našo organizacijo ne nameravamo vključiti jezikoslovnih ved, kolikor pa tam literarne vede dobivajo možnost realizacije, se želimo z njimi organizacijsko vskladiti.

3. Naš načrt je odsev najaktualnejših potreb današnjega časa. Naš osrednji smoter je oblikovanje znanstvene zgodovine slovenskega slovstva, ki bo ideološko in stilno estetsko analizirala in ovrednotila vse, kar je bilo doslej količkaj vrednega napisanega in ohranjenega v slovenski besedi. Samo takšno delo more pokazati v pravi luči našo duhovno zakladnico preteklosti in osvestiti ne samo Slovence, marveč predvsem tudi ostale jugoslovanske narode, da bo mogoče v čim hitrejšem času sestaviti tudi skupno zgodovino jugoslovanskih književnosti.

Takšno literarno zgodovino je pričel beograjski Zvezni svet za znanstveno delo že spomladi 1961 organizirati in je predvsem v ta namen podpisano imenoval ne samo v komisijo za humanistične vede, marveč tudi v podkomisijo za literarno zgodovino. Za izdelavo programa znanstvenoraziskovalnega dela s področja literarne zgodovine je bilo nato na Svetu za znanost LRS v avgustu in septembru 1961 sklicanih več sej, na katerih je podpisana naglašala, da se organizirano delo ne bo moglo realizirati, dokler ne bo ustanovljen znanstveni inštitut. Isto je naglašala tudi na sestankih Zveznega sveta, kjer se je pričelo delo za obsežno literarno zgodovino od jeseni 1962 načrtno organizirati in so znanstvene ustanove ostalih republik že vse podvzele, da se takšni inštituti pri njih čimprej ustanove, kolikor jih že nimajo. Za takšno publikacijo, ki bo skušala kar najtemeljiteje izčrpati vse tvorne silnice naše književne preteklosti in se bo po prvi objavi morala nenehno dopolnjevati naprej, je namreč nujna koncentracija vseh ustvarjalnih strokovnih sil. Delo mora teči po organiziranem načrtu z jasnimi konceptom. Za to so potrebne temeljite predpriprave, ki zahtevajo primeren čas in polno osredotočitev. Vso našo preteklost je treba porazdeliti na posamezne sektorje, katerih vodstvo prevzame znanstveno preizkušen kader. Ta si izbere za sodelavce vse starejše in mlajše strokovne moči, ki ga bodo z delom in diskusijsko kritično dopolnjevale. Iz celotnega gradiva je treba izluščiti vse, kar je za razvoj preteklosti značilno in pomembno, in to izdati v posameznih antologijah. Za staro dobo (do srede XVIII. stoletja) je pomembno vse, odtlej pa je potrebna čedalje večja selekcija, zato si za novejšo in novo dobo kot predpripravo za omenjeno sintetično monografijo celote zamišljamo kolekcijo antologij, ki bodo vsebovale najpomembnejše, kar je v določenem času nastalo leposlovnega (izbor poezije, leposlovne proze, dramatike), esejističnega, kritičnega, literarnozgodovinskega s korespondenco vred. Ti izbori bi bili opremljeni z znanstveno kritičnim aparatom, vsaka knjiga po možnosti z zadevajočo študijo. O posameznih problemih, ki doslej še niso dovolj raziskani, bi bile potrebne študije in monografije.

4. Ta načrt je bil v bistvu izdelan že leta 1961, nato pa v zvezi s pozivom Zveznega znanstvenega sveta večkrat prediskutiran tudi na omenjenih sestankih Sveta za znanost LRS, kjer je podpisana nenehno naglašala potrebo znanstvene organizacije, če se hoče pravilno izvesti. Na sestanku, kjer je v času Jugoslovanskega slavističnega kongresa (jeseni leta 1961) sklicala slovenistične strokovnjake, je bil načrt odobren in se je pričel v osnovi realizirati. Ker ni bilo nikakršnih denarnih sredstev in ni kazalo čakati na organizacijo celote, zavedali pa smo se, da najbolj kriči po znanstveni obdelavi XX. stoletja, sta se za to delo organizirali dve skupini. Prva si je pod vodstvom Marje Boršnik in Borisa Merharja postavila za načrt, da na zgoraj opisani način obdela obdobje »moderne« in ekspresionizma, druga pa si je pod vodstvom Borisa Paternuja postavila za načrt, da enako obdela zadnjih dvajset let po osvoboditvi. Obe skupini sta

v začetku leta 1962 zaprosili za denarno podporo iz sklada Borisa Kidriča, v zavesti, da tu lahko dobita podporo in da bo ta podpora prva denarna baza za zaželeni inštitut. Saj nosi ime prvega iniciatorja naše organizacije in njegovega sina, ki je k metodi te organizacije duhovno pripomogel.

Prva skupina je v svoji vlogi z dne 10. II. 1962 to svojo namero takole formulirala: »Kolektiv ... dela ne namerava plačevati po urah, marveč po učinku. Zato bo po spozornem ključu in sistemu vsak član kolektiva izdelal lastno listkovno kartoteko, kjer se bo delo njegovega področja sproti registriralo in ovrednotilo, tako da bo za to delo iz skupnega fonda mesečno po učinku honoriran. Takšne sistematično urejene kartoteke postanejo po opravljenem delu last skupnosti in bodo shranjene na ljubljanski univerzi (na slavističnem oddelku), dokler ne bo zanje pripravljen prostor v znanstvenem inštitutu, kamor spadajo. Naše delo smatramo za zarodek bodočega literarnozgodovinskega oddelka v inštitutu, zato nameravamo pritegniti tudi vse ostale strokovnjake slovenske literarne zgodovine k enaki obdelavi vseh drugih obdobj.« — S strani Kidričevega sklada pa sta bili obe skupini odklonjeni. Prva skupina je bila 22. marca 1962 odklonjena z naslednjo motivacijo: »Komisija sodi, da je delo aktualno in pomembno, predlaga pa odložitev, ker še ni predložen predračun in ker je tudi še odprto vprašanje sofinansiranja založbe.« Druga skupina sedmih mlajših literarnozgodovinskih delavcev, ki pripravljajo monografijo povojne slovenske književnosti, je zaprosila za gmotno pomoč komisijo za znanstvenoraziskovalno delo pri univerzitetni upravi. Njen načrt in vloga sta bila avgusta 1962 pozitivno sprejeta, tako da je skupina prvo fazo dela že opravila in o tem decembra 1962 počela univ. upravi ter prosila za nadaljnjo pomoč v drugi fazi dela. Tudi ta ekipa se je pripravljena vključiti v bodoči inštitut in mu oddati celotno gradivo.

5. Inštitut pa je nujno potreben, da organizira celoto. Po ustanovitvi inštituta je treba določiti delovna področja in delovni obseg že obstoječih ustanov, ki naj upoštevajo, da je nujno koordinirati in usmeriti njihova prizadevanja pod enotnim vidikom in s tem dati znanosti o književnosti kolikor mogoče enoten idejni ton in delovno smer. Vse znanstveno raziskovanje je potrebno v skladu z bistvenimi in akutnimi nalogami perspektivno usmeriti in storiti vse potrebno, da se realizira čimprej. Doseči je treba, kot rečeno, podobne skupine za kolektivno delo, ki bo enako raziskalo in sintetično uveljavilo tudi književnost ostalih časovnih obdobj. To bi bila prva naloga, poleg katere pa je še cela vrsta drugih nalog, ki jih najidealnejši inštitut nikoli ne izčrpa, ker sproti rastejo in se množe.

6. Naj tu omenimo samo perečo nalogo, da čimprej povežemo naše delo z delom ostalih jugoslovanskih narodov, iščemo skupnih metod, hkrati pa tudi idejnih, snovnih in stilno-estetskih stičišč v preteklosti. Podobne stike in vplive je potrebno ugotavljati tudi v zvezi z ostalimi slovanskimi in vsemi drugimi narodi, zaradi česar je nujna pritegnitev vseh ostalih slavističnih in komparativističnih strokovnjakov; hkrati je tudi nujna pritegnitev literarnih teoretikov, prav tako pa tudi povezava z muzikologi, likovnimi in drugimi kulturnimi ter družbenopolitičnimi zgodovinarji pa tudi s strokovnjaki za zgodovino gledališča in filozofije.

7. Tak inštitut mora postati središče za načrtno zbiranje literarnozgodovinske znanstvene dokumentacije. Kakor poudarja že predsednik SDS dr. Dušan Pirjevec v eni izmed prejšnjih vlog za podoben, a širši inštitut, kakršnega si, kot omenjeno, zamišlja dr. Ocvirk, zahtevajo večje literarnozgodovinske publikacije mnogo pripravljalnih del, dolgotrajnega zbiranja gradiva in eksperimentalnega raziskovanja, ob pritegnitvi večjega števila specialistov in pomočnikov (ekscerptorjev, zbiralcev itd.). Zavoljo tega takšne organizacije ni mogoče prepustiti privatni, individualni iniciativi, marveč jo je mogoče realizirati samo v okviru primerne institucije. K programu tega povsem stvarnega dela pa je treba prišteti še vrsto drugih raziskav, ki sodijo prav tako v ta okvir. Tudi tega dokumentacijskega fonda o naši preteklosti in sedanjosti, zbranega v splošnih in specialnih bibliografskih in biografskih kartotekah, ni mogoče prepustiti individualni zasebni pobudi, marveč je to naloga primerne institucije, ki ustvarja s tem dokumentacijsko gradivo, dostopno javnosti. Kljub institucijam, ki že zdaj vodijo, organizirajo in omogočajo razvoj raziskovalnega dela na področju literarnih ved, pa je opisani program še daleč od svoje realizacije. Doslej se strokovno gradivo še zmeraj v veliki meri beleži in nabira individualno in se po obdelavi marsikaj celo brez realizacije nameravanih objav porazgublja v zasebnih znanstvenih miznicah, pri čemer marsikaj dragocenega za vselej propade. Pri tem gre v nič tudi ogromno energij, porabljenih za predmet, ki ga je bolj ali manj načrtno raziskovalo že nešteto drugih. Nujna je torej vskladitev na-

črtov in sil. Potrebna niso samo načrtno izvedena bibliografska in leksikografska dela v sistematičnih kartotekah in publikacijah, marveč je potrebno po enotnem ključu izvršeno ovrednotenje vsega literarnozgodovinskega gradiva: knjižnih izdaj, rokopisov, slikovnega in muzikalnega materiala idr. Semkaj je treba prišteti tudi načrtno iskanje in reševanje dragocenih spominskih in drugih podatkov pri zasebnikih, ki se od dne do dne izgubljujejo. Vse to zbiranje, raziskovanje in vrednotenje bo organizirano po skupnem ključu tako, da se bo sproti kontroliralo, prediskutiralo in plačevalo, v skupno posest pa pride, ko bodo sistematično obdelane publikacije posameznikov ali skupin zaključene.

Opisani program je v svojem bistvu povsem realen in zgrajen na upoštevanju naših sedanjih zmogljivosti. Pri tem pa se je treba zavedati, da predvideva v prvi vrsti takšna dela, ki so nam nujno potrebna in ki so si jih drugi narodi večinoma že zdavnaj ustvarili. Ta zaostalost v izvrševanju nekaterih temeljnih znanstvenih nalog zavira hitrejši razvoj naše vede ter povzroča, da se na tem področju nova dognanja in nova načela le polagoma in mukoma uveljavljajo. To pa je tembolj usodno, ker vpliva stanje teh ved tudi na strukturo pouka na srednjih in visokih šolah. Zaradi tega je tembolj nujno, da najdemo takšne organizacijske oblike, ki bi zagotovile čim hitrejšo realizacijo opisanega programa in dale naši literarni vedi večje možnosti za razvoj.

8. Ostvaritev takšnega načrta bo v veliki meri ustrezala tudi potrebam našega šolstva, univerze, lektoratov v tujini in dr., kjer je delo otežkočeno prav zaradi pomanjkanja modernih sintetičnih študij, znanstveno kritično opremljenih antoloških izborov posameznih piscev in večjih obdobjih ter drugih učnih pomagal, kakor so npr. literarnozgodovinski pregledi, interpretacije pomembnejših literarnih tekstov idr.

9. Takšno delo bo rastle z organiziranim kadrom iz naše osrednje, strokovno preizkušene generacije, ter z mladimi talenti, ki naj se šolajo kot podiplomanti in uveljavljajo s strokovnim delom. Tako se mladi nadarjeni kadri ne porazgube in ne usahnejo, kakor se to danes pogosto dogaja. Našo znanstveno mrežo nameravamo namreč raztegniti k vsem obetajočim močem tudi na skrajno podeželje in jim s tem omogočiti znanstveno ustvarjalno rast. Hkrati hočemo pritegniti tudi slovenistične strokovnjake zunaj naše republike, ki jim drugače prej ali slej preti izkoreninjenost. To reševanje vseh strokovno ustvarjalnih slovenističnih knjižnih talentov nam omogoča naša slavistična organizacija (Slavistično društvo) in univerzitetno šolanje, manjka pa nam sistem skupnega dela, ki je zanj pogoj samo skupna matica — znanstveni inštitut.

Takšno, tu le neznatno dopolnjeno vlogo je podpisana 3. marca 1962 poslala Odboru slavističnega društva s prošnjo, da jo podpre, nakar je 20. marca prejela naslednji odgovor:

Št. 61/61-62

P. n. prof. dr. Marja Boršnik

Spoštovani,
odbor Slavističnega društva Slovenije je na svoji zadnji seji z dne 14. III. 1962 razpravljal o Vaši vlogi za ustanovitev inštituta za slovensko književnost. Odbor je bil mnenja, da bi moral vlogo vložiti slavistični oddelek pri univerzitetnem svetu; v takšnem primeru bi SDS vašo vlogo tudi priporočilo, ker je odbor prepričan, da je takšen inštitut za razvoj naše stroke v resnici potreben.

Lep pozdrav!

Tajnik: Matjaž Kmecl

Predsednik: dr. Mirko Rupel

Zaradi raznih zadržkov pa je mogoče poslati to našo vlogo na gornji naslov šele po več kot enoletni zamudi, in to z naslednjim dodatkom.

Inštitut za slovensko literarno zgodovino ima svoj program dejansko začrtan že z nastopom podpisane na univerzi, to je, od leta 1948, in katedra za slovensko literarno zgodovino že od takrat po tem programu tudi dela, čeprav v javnosti komaj vidno in zelo počasi. Da delo doslej ni moglo hitreje od rok, je zakrivilo predvsem pomanjkanje denarja in delovnih kadrov. Podpisana organizatorica tega dela je namreč vršila to dolžnost spričo preobloženosti z znanstveno pedagoško funkcijo na univerzi zunaj de-

lovne obveznosti, s prostovoljnim šolanjem mladega znanstvenega naraščaja. Ta naraščaj pa ji je bil v relativno pomoč samo, dokler se ni izšolal. Kljub temu je to kolektivno prizadevanje doseglo nekaj rezultatov.

Doslej se na slavističnem oddelku v okviru slovenske literarnozgodovinske katedre že poldrugo desetletje zbira naslednje dokumentacijsko gradivo:

- a) bibliografske kartoteke posameznih literarnih revij;
- b) kartoteke del posameznih slovenskih književnikov;
- c) kartoteke korespondence, rokopisov, usnih izjav in literature o posameznih slovenskih književnikih;

č) fotografsko gradivo portretov, krajev idr.;

d) v okviru celotnega oddelka teksti na magnetofonskih trakih, gramofonske plošče idr.;

e) v okviru organiziranega kolektivnega dela o slovenski povojni književnosti vse tu navedeno še posebej.

Ob zbiranju bibliografskega gradiva za posamezne revije in časopise se je sprožila pobuda za izdajo Bibliografskega kazala Ljubljanskega zvona (izdala SAZU 1962, str. 419, gl. uvod, str. 5), ki je brezdvomno naša najpomembnejša publikacija te vrste in precizen vzgled za nadaljnjo obravnavo ostalega našega časopisja.

Ob proučevanju posameznih slovenskih književnikov so zrastle številne študije — marsikatera med njimi je bila doslej že publicirana, med drugim tudi dve disertaciji, dve disertaciji pa sta pripravljene za tisk — pa tudi bibliografske kartoteke, ki se ob sodelovanju vseh članov naše katedre poleg drugega gradiva hranijo na slavističnem oddelku kot gradivo za bodoči inštitut. Rezultat tega skupnega dela je poleg nekaterih manjših publikacij (npr. dve imenski kazali k Cankarju in Kersniku, DZS 1955) zlasti Prežihov zbornik, Obzorja 1957, 420 str., ki je dejanski plod organiziranega prizadevanja mladih slovenističnih moči.

Toda večina teh obstoječih znanstvenih sil se je po diplomi poraztresla, odtlej pa niti študentov ni bilo mogoče več združiti za kakršnokoli skupno organizirano znanstveno delo. To je pač bridek simptom rastoče solipsistične atomizacije, ki jo je nujno potrebno preprečiti, če hočemo v času prizadevanj, kakršna dosežejo lahko uspeh le s kolektivnim delom, tudi mi prodreti in tudi naše literarno vedo uveljaviti.

Ker za takšno organizirano delo ni dovolj razpoložljivih moči, bi bilo potrebno te moči v precejšnji meri začeti šolati. Podpisana je na fakultetnih sejah in na sejah slavističnega oddelka več let naglašala potrebo po tretji stopnji fakultetnega pouka, ki bi omogočila nadaljnje šolanje sposobnega kadra.

Statut filozofske fakultete v Ljubljani zdaj omogoča študij slovenske književnosti na tretji stopnji, vendar se doslej ni pojavil še noben kandidat, ker za to nimajo ustreznih gmotnih pogojev. S honorarno zaposlitvijo na inštitutu bi bil tak študij lahko dostopen vsaj nekaterim diplomiranim slavistom. Tako pa odhajajo pomembni talenti leto za leto po diplomi za kruhom in se izgublajo v perifernem delu. V Beogradu in Zagrebu, kjer tretja stopnja funkcionira, pa utegnejo imeti že zdaj razpoložljivih delovnih sil dovolj.

Podpisana je ta kader vzgajala in pozna njegove sposobnosti; zato bi ga rada, kolikor je sploh še mogoče, vključila v skupno delo, tako da se organizacijsko poveže. Poleg tega se ji zdi potrebno povezati tudi vse delujoče literarne zgodovinarje, da delo ne bo potekalo tako stihijsko, kakor poteka zdaj, ko se prečesto z več strani ločeno trošijo energije za isto raziskavo.

Medtem so nastali razni inštituti idr. za zbiranje dokumentacijskega gradiva in raziskavo, ki bodo omogočili skupno delo, kakor hitro bodo med seboj povezani. Delo za SBL na SAZU (prof. Gspan), za bibliografijo v NUK (prof. Janez Logar) za zbiranje rokopisov v NUK (prof. Berčič), fotografskega gradiva (dr. Bohinec) idr. že redno teče in se požrtvovalno vključuje v prizadevanje na univerzi. Namen našega bodočega inštituta ni v poseganju na ta ali druga že organizirana področja, marveč v koordinaciji in v medsebojnem dopolnjevanju sil, hkrati pa v precizno organiziranem nadaljevanju zgoraj navedenega začetega načrta. Delo za zbiranje navedene dokumentacije pa ni samo sebi namen. Kakor je bilo že doslej le podlaga za razne študije, tako mora biti — seveda v preciznejše organizirani znanstveni obliki — tudi odslej estetsko-stilno in ideološko (filozofsko, družbenopolitično idr.) ovrednoteno in izdano, kakor je že zgoraj navedeno, v posameznih antoloških izborih kot predpriprava za bodočo literarno zgodovino, ki se bo nenehno dopolnjevala. Semkaj spadajo tudi monografske študije k posameznim

problemom idr., kolikor to ne presega minimalnega programa, kakršnega je mogoče izvesti že ob današnjih pogojih.

Organizacija inštituta je zamišljena tako, da bi rastla iz začetne osrednje celice v širino, postavljena pa bi bila tako široko, da bi inštitut kot strokovni organ lahko sprejemal prijave delovnih skupin ali posameznikov, ki so se odločili za obravnavo kakršnihkoli tehčnih problemov, zadevajočih področje slovenske literarne zgodovine. Inštitut naj bi bil zavod s samostojnim financiranjem. Ustanovi ga univerza kot univerzitetni inštitut, saj je ta na inštitutu kot osrednjem znanstvenopedagoškem telesu najbolj zainteresirana in je tudi inštitut življenjsko navezan na delo katedre za zgodovino slovenske književnosti ter hkrati tako najtesneje povezan tudi s sorodnimi strokami. Poleg strokovne povezave se tako najlaže organizira tudi pretok znanstveno-strokovnega kadra.

Da bi se inštitut lahko smotrno in načrtno organiziral, bi bila nujno potrebna minimalna finančna sredstva, ki bi se porabila za nastavitev poklicnih sodelavcev in administrativne moči, za honoriranje pogodbenih znanstvenih sodelavcev, za odkup znanstvenega gradiva, za nabavo nekaterih nujno potrebnih knjig, zlasti bibliografskih, ter za najosnovnejše investicije (nekaj pohištva, kartotečnih in pisarniških potrebščin, pisalnega stroja idr.). Zasilen prostor bi vsaj začasno nudil Slavistični oddelek na filozofski fakulteti.

Podpisana prosiva za nujno formalno odobritev te vloge. Začetna finančna sredstva lahko univerzitetni svet oziroma rektorat odobri iz rezervnih sredstev za nove znanstvene kadre, ker bi bilo takšno investiranje za nove znanstvene delavce hkrati zanesljiva baza za oblikovanje novih univerzitetnih učiteljev. Ker je rešitev znanstveno opravičljiva in nujna, prosiva za čim hitrejšo formalno odobritev te vloge. Potreba po takem inštitutu je velika, saj se na znanstvenem, pedagoškem in družbenopolitičnem področju že čutijo kvarne posledice stihijskega, nekoordiniranega dela.

Ljubljana, 10. marca 1963.

Predstojnik katedre:
prof. dr. Marja Boršnik, l. r.

Predstojnik oddelka:
doc. dr. Boris Paternu, l. r.

Marja Boršnik

ZVONOVA BIBLIOGRAFIJA*

Slovenske revije so bistveni sestavni del naše literature. Pri malih, še zaostajajočih narodih so periodične publikacije najzvestejše zrcalo občega stanja različnih ustvarjalnih področij. Še ni dolgo tega, ko sta se pri nas pesnik in pisatelj, da ne govorim o dramatiku, le po letih trmastega uveljavljanja v literarnih časopisih dokopala do možnosti, da izdata svoja dela v knjižni obliki. Ker je pri nas bilo nekaj računati le na zelo zelo ozek krog naročnikov, je mogel spočetka životariti in nato živeti le en sam literarni obzornik, šele proti koncu stoletja so se razmere toliko spremenile, da sta obstajala drug ob drugem dva časopisa in nato celo več. Vse to so znane stvari, pa jih je vredno priklicati v spomin ob izredno pomembni publikaciji, o kateri naj govori to poročilo, ob Zvonovi bibliografiji. Zvon je bil nekaj časa edino naše literarno glasilo, a tudi potem, ko so vstali ob njem in tudi proti njemu drugi časopisi, mu moramo priznati, da je ostal dolga desetletja najpomembnejši organ slovenskih leposlovnih ustvarjalcev, pa tudi literarnih zgodovinarjev, publicistov, gledaliških kritikov, umetnostnih poročevalcev itd., čeprav ni bil zmerom na konici umetniškega in miselnega razvoja. Nimamo doslej še Zvonove zgodovine, ki bi prikazala faze njegovega razvoja, njegov kulturnopolitični in literarnostilni obraz, njegovo notranje lice. Kdor od naših literarnih zgodovinarjev se je tega vprašanja loteval, je jemal samo izseke (M. Boršnik pri Celestinu in Aškercu, Vratuša v disertaciji o Levcu, Prijatelj v svoji Slovenski kulturnopolitični in slovstveni zgodovini, Slodnjak v III. in IV. knjigi Zgodovine slov. slovstva). Zvonu pritiče osrednje mesto med slovenskimi slovstvenimi glasili, a dolgo dobo je bil glasilo o naši kulturi in o našem kulturnem ustvarjanju sploh.

* Rudolf Kodela, Jože Munda in Niko Rupel: Bibliografsko kazalo Ljubljanskega zvona 1881—1941, 1962, str. 420.